

Коваль П.А., студент юридично-психологічного факультету НАВс
Науковий керівник: Юрковська Л.Г.

Окремі проблеми реформування практики застосування адміністративними судами положень закону України «про очищення влади»

Одним із основних елементів запровадження сучасних правових реформ в Україні можна назвати Закон України «Про очищення влади», котрий набрав чинності 16 жовтня 2014 року і з якого в Україні розпочато процедуру люстрації.

На сьогодні можна констатувати, що в адміністративному судочинстві з'явилася нова категорія спорів, які виникають між органами перевірки та посадовими або службовими особами, щодо яких вона здійснювалася, з приводу висновків про її результати. Адже одним з елементів очищення влади є запровадження обов'язковості проходження процедури перевірки особами, які займають посади в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, а також особами, які претендують на зайняття відповідних посад.

Станом на 15 липня 2015 року до окружних адміністративних судів надійшло 746 справ і матеріалів, пов'язаних із застосуванням вказаного Закону. До Вищого адміністративного суду України надійшло 33 касаційних скарги [1]. Це дає нам підстави зробити висновок, що судова практика з приводу застосування Закону про очищення влади знаходиться на стадії формування. А розглянуті Вищим адміністративним судом справи дозволяють виявити окремі системні порушення, які допускають органи перевірки, керівники органів, до повноважень яких належить звільнення з посади особи, стосовно якої здійснюється перевірка, а також визначити окремі тенденції, які намічаються під час вирішення судами питань з-приводу правомірності висновків про результати перевірки та звільнення з посад.

До таких проблемних питань належать: визначення критеріїв здійснення люстрації, пов'язаних із висновками про результати перевірки; співвідношення антикорупційного та люстраційного законодавства щодо юридичних наслідків, які настають за результатами перевірки; дотримання порядку перевірки.

Виходячи зі ст. 5 Закону України «Про очищення влади», суди роблять висновок, згідно з якими, якщо результатами перевірки встановлена невідповідність відомостей щодо наявності майна, вказаного у декларації, та підготовлена на його підставі довідка, то це є безумовною підставою для звільнення посадової особи з посади. Водночас, переважаючою є позиція, згідно з якою недостовірність відомостей, яка може бути підставою для звільнення особи та застосування до неї відповідних заборон, повинна встановлюватись в сукупності з невідповідністю вартості майна, яке належить особі. Тобто, саме по собі неповне декларування наявного у особи майна не може бути підставою для застосування Закону про очищення влади в частині

звільнення особи з посади в разі, якщо це майно було набуто особою на законних підставах та за рахунок коштів, отриманих із законних джерел.

Виходячи зі співвідношення антикорупційного та люстраційного законодавства щодо юридичних наслідків, які наступають за результатами перевірки, то вивчаючи судові рішення, Вищий адміністративний суд України наводить приклад, що окремі позивачі, обґрунтовуючи протиправність відмови відповідачів прийняти декларацію з достовірними відомостями, також посилаються на антикорупційне законодавство.

Суди, здебільшого, вважають такі твердження безпідставними з огляду на те, що Законом про очищення влади не передбачено повторне подання достовірних (уточнених) декларацій. [2]

Такий висновок заслуговує на увагу, оскільки, як вже зазначалося вище, виявлення лише недостовірних відомостей, зазначених у декларації, згідно з люстраційним законодавством не має правових наслідків. Такі факти перебувають у межах регулювання антикорупційного законодавства.

Щодо проблеми дотримання порядку перевірки, то відповідно до частини 10 статті 5 Закону України «Про очищення влади» особа, стосовно якої проводиться перевірка, не пізніше ніж на п'ятнадцятий робочий день з дня отримання нею відповідного повідомлення про встановлення недостовірності відомостей надає письмове пояснення за такими фактами та підтверджуючі документи, які є обов'язковими для розгляду та врахування відповідним органом при підготовці висновку про перевірку [3, с. 5]. Виходячи з цього суди вважають, що у разі, коли в особи такі пояснення не відбиралися, або ж, коли особа не могла з поважних причин подати письмові зауваження у встановлений строк, суди визнають такі дії порушенням права позивача на надання пояснень, що передбачено Законом про очищення влади, а висновок вважають передчасним.

Таким чином, судова практика застосування положень Закону України «Про очищення влади» потребує подальшого вдосконалення у напрямку уніфікації підходів адміністративних судів до розуміння співвідношення та наслідків застосування антикорупційного та люстраційного законодавства.

Список використаних джерел

1. Аналіз практики застосування адміністративними судами окремих положень Закону України від 16 вересня 2014 року № 1682-VII «Про очищення влади» з додатком [Електронний ресурс]. // Офіційний портал Вищого адміністративного суду України — Режим доступу: http://www.vasu.gov.ua/userfiles/file/Uzagal_sud_prak/Analiz_ochishchenna_vladi.doc

2. Про деякі питання реалізації Закону України “Про очищення влади”: Постанова Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 р. № 563 [Електронний ресурс]. // Офіційний портал Верховної Ради України — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/563-2014>

3. Про очищення влади: Закон України від 16 вересня 2014 року № 1682-VII (зі змінами і доповненнями) / Відомості Верховної Ради України. - 2014 р. - № 44. - ст. 2041.

4. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06 липня 2005 р. № 2747-^ (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. - 2005 р. - № 35, / 35-36, 37 / - ст. 446.

Лавренчук О.Р. студент юридично-психологічного факультету НАВС *Науковий керівник:* Камінська Н.В., доктор юридичних наук, професор

Впровадження міжнародних стандартів прав людини і громадянина в Україні

Вже протягом досить тривалого часу права і свободи людини являють собою питання не лише для окремо взятої держави, а вони давно вже стали об'єктом дослідження та вдосконалення міжнародних організацій, тобто стали справою всього міжнародного співтовариства. Вони закріплені в міжнародно-правових актах, які у своїй сукупності встановлюють систему стандартів прав і свобод людини.

Загальна кількість конвенцій, угод, кодексів, протоколів Ради Європи, що стосуються прав і свобод людини, становить 173 документи. Україна приєдналася лише до 32 з них та підписала ще 10. Таке становище не можна визнати задовільним. З групи 12 конвенцій про захист прав людини Україна приєдналась лише до 9; з групи п'яти конвенцій щодо запобігання нелюдському чи такому, що принижує людську гідність, поводженню або покаранню - до двох; з групи конвенцій Європейської соціальної хартії - до жодної з п'яти (підписані- дві); з групи конвенцій з соціальних питань - до жодної з 15- ти; з групи конвенцій щодо охорони здоров'я - до жодної з 18-ти; з групи конвенцій з питань освіти, культури і спорту - до однієї з 14-ти (підписана 1); з групи конвенцій з кримінального права - до 9 з 22-х(підписана 1), з групи конвенцій з загального права та захисту інформації - до двох з 8; з групи конвенцій з біоетики - до жодної з двох.

Все це стримує процес імплементації європейських стандартів прав людини в національне законодавство України. Зазначені та інші нератифіковані Україною конвенції з прав людини у своїй більшості є навіть мало відомими, на жаль, у відповідних органах державної влади, які насамперед мають відповідати за їх ратифікацію.

В статтях розділу II «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина» Конституції України відображаються положення цих міжнародних нормативно-правових актів, звичайно з деякими поправками, доповненнями та нововведеннями. Однак встановлення прав і свобод людини навіть у нормативно-правовому акті найвищої юридичної сили не є показниками їх